№ 85. Czwartek 14. Kwietnia 1859. Rok wydania 49.

GAZETA LWOWSKA.

Z Dodatkami dziennym i tygodniowym, tudzież z Rozmaitościami co Środy kosztuje w prenumeracie: Bez poczty: kwartalnie 4zł., miesiecznie 1 zł. 40 centów. Z pocztą kwartalnie 5 zł.; miesięcznie 1 zł. 75 cent. W. A. — Insercya w półkolumnie, drukiem garmont, 7 centów od wiersza. — Reklamacye są wolne od opłaty pocztowej.

PRZEGLĄD.

Monarchya Austryacka.

Rzecz urzędowa.

Na założenie regularnej szkoły parafialnej w Zawadzce, obwodzie sanockim, obowiązała się tamtejsza gmina wystawiony już budynek szkolny i pomieszkanie nauczyciela utrzymywać zawsze w dobrym stanie, posprawiać i dokupywać poźniej potrzebne porządki szkolne, dodawać rocznie na opał szkoły i pomieszkania nauczyciela sześć nizszo-austryackich sągów miękkiego drzewa, załatwiać potrzebną przy szkole posługę, a nakoniec każdoczesnemu nauczycielowi płacić rocznie stopiętnaście (115) złotych, 50 centów waluty austryackiej.

Udowodnioną temi składkami pożyteczną dążność ku podniesieniu elementarnej nauki ludu podaje się niniejszem z uznaniem do wiadomości powszechnej. Lwów, 6. kwietnia 1859.

Sprawy krajowe.

Litogr. koresp. austr. pisze: Uwaga publiczna zwrócona jest teraz na tę wiadomość sprawdzoną, że rząd cesarski nie chce inaczej przystąpić do zapowiedzianego kongresu mocarstw wielkich, jak tylko pod warunkiem rozbrojenia się wpoprzód Sardynii. Uważamy to za rzecz ważną, by opinia w kraju i za granicą wiedziała dokładnie o powodach tego postanowienia, i sądzimy też, że zdołamy całą tę rzecz dla bezstronnych wyjaśnić i ich o słuszności naszej przekonać.

Przyjęcie jakiego doznało posłannictwo lorda Cowley'a w Wiedniu było już dowodem, że rząd cesarski mimo wyraźnych i ustawicznych wyzywań dążył jednak do zgody i pojednania, i że dla utrzymania pokoju europejskiego nie uchylał się nawet od poniesienia ofiary. Usposobienia te nie doznały żadnej zmiany, kiedy w Wiedniu utrzymano propozycyę cesarsko-rosyjskiego dworu względem zwołania kongresu pięciu wielkich mocarstw. Gabinet cesarski trzymał się od samego już początku stale tego postanowienia, że Austrya nie będzie uchylać się od obrad mających w dobrej zgodzie odbyć się pod ochroną strażowników pokoju europejskiego. Lecz rząd cesarski był niemniej i tego niezmiennego przekonania, że do kongresu nie może przystąpić bez otrzymania wprzód rękojmi co do zamiaru wszystkich współeczników względem utrzymania pokoju. Austrya nie wywołała bynajmniej takiego stanu rzeczy, gdzieby widziała się być zmuszoną do zbrojenia się w swej obronie, była więc gotową do czynności zapewniających utrwalenie pokoju, lecz bynajmniej do takiego kongresu, który innym mocarstwom podawał tylko sposobność do wywołania w chwili dogodnej wojny z tych obrad kongresowych.

W armii piemonckiej mógł widzieć tylko czoło przygotowanego na siebie zamachu, a hrabia Cavour oświadczył właśnie teraz, że w jego oczach wykonywanie najwyraźniejszych praw Austryi, nawet prawa gwarantowanego przez Europę, jak obsadzenie Piacenzy, usprawiedliwia wojenne uzbrojenia Sardynii i staje się powodem dalszego ich trwania.

Przedewszystkiem tedy żądała Austrya, jako pierwszej i najpotrzebniejszej rękojmi zamiarów pokoju ze strony głównych mocarstw, ażeby rozbrojenie Piemontu poprzedziło otworzenie kongresu, a Anglia, słuszny sędzia honoru państw i przyzwoitości politycznej uznała tak naturalnem i sprawiedliwem to żądanie, że ofiarowała się sama urzędownie przeprowadzić je w Turynie za pomocą Francyi.

Jednakże w powrocie Piemontu na stopę pokoju nie mógł rząd cesarski upatrywać *zupełnej* rękojmi pokoju, i dlatego też właśnie był *on pierwszy*, który do czterech punktów, mających stanowić program kongresu podług nadesłanych mu propozycyi, dodał jako punkt piąty *porozumienie się mocarstw względem powszechnego rozbrojenia się.*

Ale Francya sądziła, jak się zdaje, że nie może wzywać gabinetu turyńskiego do rozpuszczenia utworzonego w Piemoncie korpusu ochotników i wrócenia na stopę pokoju, a gabinetowi austryackiemu zarzucono, że niepodobna jest przeprowadzić pojedyńczo żądania względem rozbrojenia Piemontu. Na to, jak wiemy z pewnością, oświadczył rząd cesarski, który proponuje *powszechne rozbrojenie się* jako pierwszy akt kongresu, że gotów jest podać rękę na to *nawet jeszcze* przed rozpoczęciem kongresu.

Jeżeli i ta gotowość, podobnie jak tyle dawniejszych wyraźnych dowodów miłości pokoju ze strony Austryi, nie znajdzie żadnego uwzględnienia, natenczas pozna świat cały, że nie Austrya jest owe mocarstwo, któremu zbywa na szczerej woli, by zapewnić pokój potomności.

A czyż możnaby bez rzeczywistych dowodów, że we wszystkich gabinetach panuje ta sama wola, uważać nawet za podobne tylko przystąpienie Austryi do kongresu?

(Wiadomości bieżące.)

Jego królewicz. M. książę Modeny zapadł dnia 4go b. m. na odrę, lecz bez żadnego niebezpieczeństwa życia.

— Dzienniki sardyńskie wspomniały niedawno, jakoby władze wojskowe Lombardyi miały zamówić ogromne zasoby palnych materyałów żywicznych, a to do zamiarów najokrutniejszych. Otóż donoszą teraz z Medyolanu, że materyały te zamówili kupcy prywatni dla wyrobu z nich kamfiny.

Ameryka.

(Stosunki internacyonalne.)

Washington, 16. marca. *Union* zawiera urzędowe oświadczenie względem stosunków Stanów zjednoczonych do Mexyku i Ameryki centralnej:

„Ile nam wiadomo, nie można wnosić, by francuski albo angielski rząd chciał się mieszać w polityke mexykańską. Wiemy jednak, że dowódzca naszej tamtejszej siły morskiej, kapitan Turner porozumiał się z francuskim i angielskim komendantem, że będą wysadzone na ląd wojska wszystkich trzech narodów, jeżeli zajdzie potrzeba bronić swych ziomków. — Nasz rząd nie zgadza się z tem, by doktryna Monroe nie pozwalała europejskim mocarstwom wypowiadać wojnę Mexykowi, jakakolwiek byłaby w tej mierze przyczyna. Raczej trzyma się zasady i poprze ją w potrzebie, ażeby hiszpańsko-amerykańskie państwa nie dostały się znowu pod zwierzchnictwo europejskie, lecz tego nie twierdzi, by te państwa mogły się dopuszczać bezprawia, a państwa europejskie by nie mogły ich pociągnąć do odpowiedzialności. Hiszpania oświadczyła, że nie ma wcale zamiaru podbijać na nowo Mexyku. Stany zjednoczone nie mają nic do zarzucenia przeciw jednemu lub dwudziestu kanałom w Ameryce centralnej. Ta kwestya nie ma żadnej styczności z doktryną Monroe. Stany zjednoczone żądają tylko, ażeby nie zrywano zawartych już kontraktów, w których obywatele Stanów zjednoczonych mają udział, i żeby te kanały, gdy będą ukończone, otworzono zarówno dla wszystkich handel prowadzących narodów, a nie żeby zostawały pod kontrolą jednego europejskiego mocarstwa. Nasz rząd otrzymał urzędownie zapewnienie, że Anglia zachowuje prostą i rzetelną politykę w Nikaraguy. Rząd angielski przyrzeka, że będzie postępować rzetelnie, a naszemu rządowi nie przystoi wątpić o tej rzetelności. Z traktatów, względem których negocyuje z rządem Nikaraguy, — jeden względem uregulowania gościńca przewozowego, drugi względem zrzeczenia się protektoratu nad Moskwito — przedłożone są powszechne zasady rządu Stanom zjednoczonym, i otrzymały potwierdzenie.“

Hiszpania.

(Proces byłego ministra Collantes.)

Madryt, 4go kwietnia. Komisya deputowanych kongresu której poruczono rozpoznanie sprawy byłego ministra Estevan Collantes przedłożyła swe sprawozdanie i proponuje, ażeby byłemu ministrowi wytoczono proces o sprzyniewierzenie.

Anglia.

(Adres Palmerstona do wyborców. — Posiedzenie z dnia 5. kwietnia. — Ćwiczenia wojskowe. — Biblioteka dla żołnierzy. — Poczta zamorska. — Król Delhów. — Meeting indyjski. — Wiadomości bieżące.)

Londyn, 8. kwietnia. Lord Palmerston wydał adres do wyborców Tivertonu, za powtórnym obiorem siebie. Gani rozwiązanie parlamentu i liczy na wybór liberalnej większości. Ministrowie, mówi, powinni byli zmienić swój bil reformy w duchu życzenia izby niższej, ażeby uniknąć rozwiązania parlamentu, co osłabia wpływ Anglii na kongresie.

— Na posiedzeniu *izby niższej* z 6. kwietnia zabrał głos lord *Palmerston* dla wniesienia uwagi osobistej, i mówi między innemi: „Szanując obyczaje i ustanowienia tej izby, nie chcę i nie mogę powiedzieć wyraźnie, gdzie i kto mi to zarzucił, jakobym dopuścił się czynności niekonstytucyjnej; powiem tylko tyle, że mnie tym zarzutem obarczył mąż należący do najpierwszych znakomitości w kraju, i utrzymywał, że podać chciałem w wątpliwość przywilej Królowej co do rozwiązania parlamentu, gdyby to radźcy jej uznali za rzecz potrzebną bez względu nawet na słuszność lub niedostateczność powodu. Upewniam śmiało, że nic takiego nie powiedziałem, coby można tak sobie wykładać. Żaden rozsądny człowiek obeznany cokolwiek tylko z konstytucyą angielską, nie może podawać w wątpliwość przywileju korony rozwiązywać parlament każdego czasu i bez względu na stan spraw publicznych z posady ministrów odpowiedzialnych, gdyż korona nie może żadnego przywileju swego wykonywać inaczej, jak tylko za poradą tych ministrów. Mogą jednak zajść i takie wypadki, kiedy stan spraw publicznych nie dozwala żadną miarą na udzielenie i wykonanie takiej rady, jeśli nie chcianoby dopuścić się nieładu i zamięszania groźnego. Pokąd nie przyzwolono na wszystkie subsydya, i pokąd jeszcze nie przedłożono propozycyi finansowych, potąd też byłoby to z jawną szkodą dla służby publicznej, jeśliby radźcy korony doradzać mieli Królowej rozwiązanie parlamentu i radę taką uskuteczniono inaczej, jak za pomocą izby niższej, któraby krok ten przyspieszyła i na to się zgodziła, a co jest rzeczą wielce potrzebną, jeśli rozwiązanie parlamentu nie ma sprawić zamięszania w sprawach publicznych i przynieść uszczerbek pomyślności krajowej. Otoż właśnie ułożyły się teraz tak rzeczy publiczne, jak o tem dawniej już wspomniałem, że radźcy korony nie mogą żadną miarą doradzać rozwiązania parlamentu bez przyzwolenia tej izby. I jakże też wypadałoby postąpić w takim składzie rzeczy? Izba niższa mogłaby powiedzieć: „O takich środkach chwilowych i słyszeć nie chcemy; przedłożcie nam budżet zupełny, a wtenczas rozpoczniemy nad nim obrady; przedłożcie wasze akta potwierdzające w czasie stosownym; starajcie się o załatwienie spraw posiedzenia, a kiedy nadejdzie pora sposobna do rozwiązania parlamentu bez niebezpieczeństwa i uszczerbku pomyślności publicznej, to wtenczas możecie za przyzwoleniem monarchyni wykonać prerogatywy przysłużające koronie.“ Właściwie to chciałem powiedzieć, jako izba mogłaby w przeciągu tego czasu podać inne środki zaradźcze, i upraszać koronę w adresie, by parlamentu wprzód nie rozwiązywała lub nieodraczała, aż pokądby izba nie miała sposobności naradzić się dokładnie nad bilem reformy przez rząd przedłożonym. Można było posunąć się nieco jeszcze dalej, i upraszać koronę, by jeszcze w ciągu czynności publicznych dymisyonowano ministrów teraźniejszych. Byłoby to postępkiem zgodnym zupełnie z konstytucyą, i dlatego też odpieram stanowczo ten zarzut, jakoby oświadczenie moje uwłaczać miało w czemkolwiek prerogatywom korony, lub sprzeciwiało się konstytucyi angielskiej. Izba nie zaproponowała żadnego ze środków rzeczonych, a ja zapewne nie radziłbym jej tego uczynić. Uważam to za rzecz nierównie lepszą, by podać rękawice rzuconą nam przez ministrów Jej Mości Królowej, i by odwołać się do rozstrzygnięcia narodu. Wiem dobrze, jaka odpowiedź wypadnie na to wyzwanie. Jest jeszcze i inny punkt wprawdzie mniej już ważny, lecz i tego nie mogę pominąć milczeniem. Szanowny mój przyjaciel, zastępca staromiejskiej dzielnicy Londynu (lord John Russell) zgadza się ze mną zupełnie co do rezolucyi, jaką przedłożył w uczuciu dopełnienia tem tylko obowiązku swego; a że ta zgodność zupełna i tożsamość zdania naszego jest rzeczą powszechnie wiadomą, przeto wielu jest podobno tego mniemania, jakobym zgadzał się także i na ogólny zarys tego bilu reformy, który szanowny mój przyjaciel temi dniami izbie ogłosił. Powiem tylko tyle, że zgadzam się z nim zupełnie co do zasad, na których zarys ten polega, to jest na zniżenie cenzu w wiejskich i miejskich powiatach wyborczych, i na przyznanie miejsc w parlamencie. Lecz co do bliższych szczegółów trzymam się dawniejszego zdania mego w tym względzie.“ — *P. J. Pakington* staje w obronie lorda Derby przeciw wytkniętemu zarzutowi, i utrzymuje, że słowa powiedziane podczas zeszłego posiedzenia nie zgadzają się z przynależnem poważaniem dla korony, że nawet były groźne, i mogły utrudnić wykonanie prerogatyw przysłużających koronie. Pan *G. Grey* sądzi, że gdyby zasada wniesiona przez p. Pakingtona miała się utrzymać, natenczas izba musiałaby zrzec się praw swych zupełnie. *S. Estcourt* gani sposób, w jaki lord Palmerston wyraził się na zeszłem posiedzeniu. Widzi w tem jawne wyzwanie poparte jeszcze i radą co do pochwycenia takich środków, na któreby się zapewne żaden z ministrów nie zgodził. — W komitecie subsydyów przyzwolono następnie rozmaite pozycye budżetu floty. Izba odroczyła się o godzinie 6tej.

— Teraz gdy wiosna zawitała do nas z całym swym przepychem, rozpoczną się na nowo wielkie ćwiczenia w obozie Aldershott, w którym znajduje sie do 15.000 ludzi. Dla wyćwiczenia wojska w polowej słuzbie najęto w odległości 12 angielskich mil od obozu obszary, gdzie przez kilka tygodni wyprawiać będą brygady na przemian wojskowe ewolucye.

— Książę Albert założyć kazał w obozie na własny koszt znaczną bibliotekę dla żołnierzy.

— Najnowsza poczta przywozi wiadomości z Sidney z dnia 12go i z Melbourne z dnia 15go lutego. Parlament Wiktoryi miał być odroczony dnia 17. lutego. Kopalnie złota przyniosły tego roku o 71.000 uncyi więcej dochodu jak roku upłynionego.

— Rząd otrzymawszy wiadomość, że Król Delhów wygnany do Rangunu żyje w wielkiej nędzy, wydał rozkaz starać się o jego utrzymanie. Według dziennika *Madras Times* obiega pogłoska, że niektórzy znakomici Indyanie i Mahometanie prezydencyi madraskiej przygotowują wielki meeting przeciw usiłowaniom misyonarzy, na który zaprosili wszystkich Braminów i Mutwiów z Mofusilu. Także mają w pogotowiu petycyę do lorda Stanleya, w której obszernie wykładają swoje żaloby.

— Ogłoszenia wyborczych adresów mnożą się z każdym dniem coraz bardziej.

Francya.

(Konferencye paryskie. — Transport armii. — Żandarmerya pułkowa. — Poselstwo króla Abisynii. — Wystawa kwiatów. — Nowe cmentarze w Paryżu. — Wiadomości bieżące.)

Paryż, 8. kwietnia. *Monitor* umieszcza tylko krótkie urzędowe potwierdzenie, że pełnomocnicy Austryi, Francyi, Anglii, Prus, Rosyi, Sardynii i Turcyi zgromadzili się wczoraj w ministeryum spraw zewnętrznych, „ażeby zająć się kwestyą, która w sprawie organizacyi zjednoczonych księstw Multan i Wołoszczyzny wywołaną została wykonaniem konwencyi z dnia 19. sierpnia.“ Jak słychać, zaproponowano trzy rozmaite sposoby rozwiązania tej kwestyi: 1) podwójny wybór Kouzy jako sprzeciwiający się konwencyi z dnia 19. sierpnia uznać za nieważny; albo 2) zmienić artykuł konwencyi względem wyboru hospodarów i zastosować go do obecnego wypadku: albo zaś 3) co do zasady potwierdzić konwencyę z dnia 19. sierpnia w swem postanowieniu co do dwóch hospodarów, jednak jako spełniony już czyn, i dla utrzymania pokoju uznać podwójny wybór pułkownika Kouzy, jednak ażeby takie naruszenie organicznego regulaminu, na które teraz konferencya zezwala na przyszłość, nie mogło być przyzwolone. Zdaje się, że za ostatnim punktem najwięcej przemawia głosów.

— P. Lafitte, dyrektor sardyńskich kolei żelaznych znowu miał dzisiaj konferencyę z Cesarzem. Jak słychać, idzie o transportowanie wojska rzeczoną koleją; administracya poczyniła już wszelkie do tego przygotowania. Dla armii Lugduńskiej organizują teraz osobną służbę żandarmeryi jaką podczas wojny zwykle ma każda armia. Ludzie co tworzyć mają ten korpus będą wybierani z bezżennej młodzieży wszystkich 86 departamentów Francyi, po sześciu z każdego departamentu.

— U handlarzy drzewem, zamówiono dla armii 800.000 palów.

— Parowa fregata „Magellan“ odpłynęła w sobotę z Toulonu do Algieru po wojsko. Statek „Dryade“ zaś odpłynął do Afryki także ażeby przewieźć wojsko do Francyi. Ten statek zabierać może na raz 2500 ludzi. Transportowy okręt „Yonne“ otrzymał rozkaz udać się do Afryki po konie.

— Poselstwo Króla Abysynii było wczoraj na posłuchaniu u księcia Napoleona i księżny Matyldy. Na czele tego poselstwa stoi kuzyn króla Takayi, potem abysyński ksiądz katolicki, który jest spowiednikiem Króla, i nazywa się Abba Emalu Maryano; sekretarzem ambasady jest francuski ksiądz do Laperouse, prócz tego dodany jest poselstwu jako pełnomocnik propagandy ks. Józef Sapeto, katolicki misyonarz.

— *Monitor* donosi, że parowa kanonierska łódź z Bordeaux, która zawinęła dnia 4. kwietnia do Havre odpłynęła dnia 6go do Rouen i Paryża. Jest to łódź według nowego systemu na wzór zbudowana, i którą rozpoznawać ma Cesarz.

— Cesarskie centralne stowarzyszenie ogrodnicze urządza na dzień 21. i 22. maja powszechną wystawę kwiatów w przemysłowym pałacu w Paryżu, do nadesłania kwiatów zaprasza wszystkich ogrodników, miłośników kwiatów, fabrykantów ogrodniczych narzędzi, wazonków itd.

— We Francyi, jak wiadomo, nie dozwalają ustawy, ażeby w granicach miasta znajdował się cmętarz. A ponieważ przestrzeń, gdzie znajdują się paryskie cmetarze, wcielona będzie do stolicy, zatem cmętarze te zostaną zamknięte, tymczasowo jednak pozostają jeszcze „concessions à perpétuités“, a zewnątrz fortyfikacyi zakładać będą nowe cmętarze, które z Paryżem połączą żelaznemi kolejami.

— *Courrier de Lyon* powstaje mocno na Włochów. „Proponują nam, mówi, prowadzić wojnę za Włochy, to jest za naród z 25 milionów ludności, która albo się bić nie umie, albo też nie chce się bić, a jak mówią chciałaby się uwolnić z pod austryackiego panowania, i z pod władzy monarchów, którzy nad róznemi częściami panują. Ile nam wiadomo, polega ta żądza oswobodzenia się podobno na samych domysłach z tego, że się obwieszczają spiski i zabiegi insurekcyjne, manifestacye kapeluszami pewnej formy, pogróżki tym, co palą cygara, że malkontenci wychodzą, że się dzieją mordy w imieniu sprawiedliwości, swobody i postępu itp.“

Belgia.

(Mianowanie ministra wojny.)

Monitor donosi mianowanie jenerała Chazal ministrem wojny. Powrót tego najstarszego (w słuzbie) jenerała w całej armii do posady ministeryalnej, którą przed kilkoma laty opuścił z powodu przykrych nieporozumień z ówczesnymi kolegami swymi, Frére i Rogier, stał się teraz niemal koniecznością. „Głos opinii publicznej uznał to wyraźnie, że tylko jenerał Chazral mógł utrzymać dla ministeryum wojny tę powagę, jakiej teraz w tak krytycznym czasie niezbędnie potrzeba, a której wypadki najnowsze zapewne nie przysporzyły.“

Włochy.

(Uchwały w izbach. — Memoryał hr. Cavour.)

Druga izba sardyńska naradza się ciągle nad budżetem. Budżet dla ministeryum spraw wewnętrznych przyjęto bez żadnych trudności w kwocie 7,060.368 franków. Przy sposobności obrad nad budżetem dla ministeryum oświecenia publicznego zgodzono się na tymczasowe zamknięcie „Collegio delle Provincie.“ Budynek ten obrócony na szpital wojskowy.

Memoryał, który hrabia Cavour pisał jak utrzymuje na wezwanie Anglii, o teraźniejszych stosunkach politycznych w ogóle, a w szczególności o stosunku Sardynii do „kwestyi włoskiej, został już publicznie ogłoszony. W tej chwili — pisze dalej gazeta wiédeńska — nie będziemy wchodzić w bliższy jej rozbiór, i powiemy tylko tyle, że memoryał ten jest szczytem najwyższym, do jakiego hrabia Cavour mógł się posunąć publicznie w miotaniu obelg na Austryę. Nowy ten dokument upoważnia nas zapewne do pytania, jak długo też ma trwać jeszcze przywilej dozwalający Sardynii miotać coraz nowe obelgi na Austryę?

Niemce.

(Obieg papierowych pieniędzy. — Wiadomości bieżące.)

Berlin, 7. kwietnia. Niektóre niemieckie dzienniki przypominały tu na przyrzeczone od Prus uregulowanie warunków, pod któremi ma być przyzwolony obieg papierowych pieniędzy. Jak wiadomo pruski rząd wydał najprzód zakaz, a później przystąpić chciał do układów względem poczynienia niektórych wyjątków; ostateczne uregulowanie tej, dla handlu całych Niemiec tak ważnej sprawy, nakazują także zewnętrzne względy słuszności.

Sztutgarda, 3go kwietnia. Wydział stanów był dziś na audyencyi u Jego Mości Króla, a prezydent drugiej izby p. Römer wręczył imieniem zastępstwa kraju adres powitania.

Szwecya.

(Wyprawa uczonych do Gronlandyi. — Wychodźtwo. — Burza. — Mormoni.)

Sztokholm, 1. kwietnia. Tego lata odejdzie większa naukowa wyprawa do Grönlandyi. Profesor Nordenskjold i kandydat C. Nylander z Helsingborga uprasżali uniwersytetu Finlandyi o wsparcie do przedsięwzięcia rzeczonej wyprawy.

W 1858 roku liczono w Norwegii daleko mniej wychodźców niż w latach upłynionych. W tym roku przybyło do Quebec tylko 2390 norwegskich wychodźców gdy w 1857 roku była 6119.

Groźna północno-zachodnia burza w nocy z dnia 9. marca, która między 1. a 5. godziną rano srożyła się najmocniej, wyrządziła w samem tylko portowem mieście Bergen w Norwegii więcej jak na 20.000 talarów szkody w okrętach i domach.

Temi dniami odpłynie z Malmo, Lund, Landskrona i okolicy znaczna liczba Mormonów do Kopenhagi, zkąd większym transportowym okrętem odpłynąć ma do Ameryki. Między tymi Mormonami znajduje się familia składająca się z 60letniego starca, właściciela folwarku, z jego małżonki starszej niż on sam, czworga dzieci, kilku krewnych i jednego niemowlęcia; materyalne stosunki tej familii są jak najlepsze, całą swoją piękną majętność przedali w drodze publicznej licytacyi, ażeby tylko udać się w podróż do wielkiego jeziora słonego. Jeden z duńskich dzienników pisze, że dnia 15. kwietnia odpłynie także do tego miejsca 400 Mormonów z Danii i Szwecyi.

Rosya.

(Traktat handlowy z Austryą na ukończeniu. — Promocye doktorów wojskowych. — Posiadłości w kozaczyznie zabajkalskiej. — Zmiana tegoroczna.)

Petersburg, 3go kwietnia. Projekt nowego austryacko-rosyjskiego traktatu handlowego i okrętowej żeglugi między obydwoma rządami został już ułożony i do ratyfikacyi przygotowany. Słychać, że tutejszy rząd zgodził się bardzo chętnie na propozycye Austryi, a co do transportowania podróżnych na parostatkach obu państw przyjęto zasadę zupełnej wzajemności.

— Cesarz rozkazał, ażeby przy obsadzeniu wyższych lekarskich posad w armii nie zważano na lata służby tylko na zasługi, oraz ażeby nikt nieotrzymał posady wyższego wojskowego lekarza, kto niezdał egzaminu z medycyny.

— Na przedstawienie ministra finansów przyzwolono na ciąg najbliższych lat pięciu, by sól z Multan do komory skuljańskiej uwolnić na cały rok od dnia jej przywozu od cła wszelkiego. Jeneralny gubernator wschodniej Syberyi wydał rozporządzenie, że nienależącym do ludności kozaków zabajkalskich nie wolno odtąd będzie nabywać na własność wieczystą praw własności zabezpieczonych na posiadłościach gruntowych tych mieszkańców, a które to rozporządzenie potwierdzone już zostało ukazem cesarskim.

— Roku tego była w całej Rosyi zima tak łagodna, jakiej od najdawniejszych czasów nie zapamiętano. Już w miesiącu lutym zawinął okręt ładowny z Kopenhagi do Helsingfors, a żegluga do Rygi, Libawy, Pernawy i t. d. była prawie przez całą zimę nie zatamowana lodami. Dźwina ścięła się lodem tylko miejscami, i to nie bardzo mocnym. Niedawno zaczęły iść gęste kry pod Bolderaą i zatamowały żeglugę, a teraz donoszą z Rygi z 31. marca: Od wczoraj po południu puściła rzeka, a od wczoraj idą kry nawałem. Z 1go zaś kwietnia donoszą: Kry zatamowały prawie całkiem żeglugę. Komunikacya z Rygą od morza nie doznaje prawie żadnych trudności.

Księstwa Naddunajskie.

(Przykre położenie ministrów.)

Dziennik *Journal de Constantinople* zawiera następującą korespondencyę z Jas z dnia 18. marca: Pułkownik Kuza wrócił z Bukaresztu bardzo zniechęcony. P. Bratiano doradzał mu rozwiązanie zgromadzenia; dotąd jednak nie wiadomo na co zdecyduje się książę. Minister spraw wewnętrznych nie czując się na siłach, ażeby w teraźniejszej krytycznej chwili wywiązać się mógł odpowiednio z swego zadania podał się do dymisyi. P. Jean Ghika exgubernator z wyspy Samos wstępuje na jego miejsce i już przyjechał do Jas. Wątpią ażeby mógł polepszyć teraźniejszy stan rzeczy. Dnia 16. marca zapytano ministeryum względem projektu ustawy odnoszącej się do podniesienia podatku w kwocie 5 milionów, ponieważ książę potwierdził ustawę, pomimo że nie była przedłożoną w centralnej komisyi. Następującego dnia przyjęło zgromadzenie wniosek tej treści, że objaśnienia ministeryum nie zaspokoiły zgromadzenia, które oświadcza, że rząd naruszył 37 artykuł konwencyi. Po takiem wotum powinno ministeryum podać się właściwie do dymisyi.

Azya.

(Doniesienia z Persyi i Indyi.)

Teheran w marcu. Szach rozkazał ściągnąć i przebijać obrzynane pieniądze złote. Inny rozkaz teraźniejszego regentatora Persyi rozporządza zaniechać na przyszłość wszelkich obszernych tytulacyi przy podaniach i wyrokach. Wiadomość, że Feruk Chan mianowany został wezyrem i wielkim kanclerzem, oraz że w uznaniu jego zasług i udowodnionej gorliwości w misyi do rozmaitych europejskich dworów nadano mu honorową suknię, potwierdza się stanowczo.

Bombaj, 12go marca. Wschodnio-indyjski korespondent dziennika *Times* pisze między innemi:

„Zbiegli naczelnicy: Tantia, Topi, Feroseh Szach i Rao utracili w ciągu upłynionego tygodnia znaczną liczbę swych sprzymierzeńców, i ukrywają się pod zmyślonemi nazwiskami. Tantia Topi znikł zupełnie, i tylko domniemywają się, że temi dniami był w pobliżu Ihansi pod przybranem nazwiskiem i Dzit Dzung. Ferozeh Szach zniknął niewiadomo gdzie, i ukrywa się zapewne także pod przybranem nazwiskiem. Rao, któremu towarzyszy jeden z Sirdarów Bopalu nazwiskiem Adel Mahamed, znajduje się w pobliżu Beary i temi dniami pobił pod Bilsą świeżo zebrany korpus Maharadży Gwalioru i zdobył 4 działa. W ucieczce z Bilsy do Sroudzu i Beary był zmuszonym zostawić te działa. Pułkownik Rich wyruszył za nim w pogoń; kilka kolumn znajduje się w pobliżu, zatem i ten ostatni oddział powstańców wkrótce zostanie zniszczony. W powiecie Banda, napadli i zamordowali powstańcy Raoa Sirdar i Humunt Singh dwóch urzędników żelaznej kolei nazwiskiem Evans i Sinnell. Nowa organizacya w Audzie potwierdza się. Lord Clyde wyjechał dnia 1go marca z Luknowa do Simly i dnia 3. stanął w Kawnporze. Dotąd jeszcze cierpiący sir John Lawrence bawi tu, i tą pocztą udaje się do Anglii.

Doniesienia z ostatniej poczty.

Turyn, 10. kwietnia. Jenerallejtnant Gianotti mianowany został jeneralnym komendantem dywizyi wojskowej w Alesandryi. Dekret rządowy zakazuje Piemontanom wstępywać do korpusu ochotników, którego dowódzcą jest Garibaldi. Ochotnicy w Cuneo otrzymali 4. b. m. uniformy i broń; inni dostaną wkrótce. Niedawno wzniesiono tu pomnik na cześć armii sardyńskiej.

Mnichów, 10go kwietnia. Jego Mość Król przyjął prośbę pana v. d. Pfordten o dymisyę i poruczył tę posadę panu Schrenk, dotychczas posłowi bawarskiemu przy sejmie związkowym.

Wiadomości handlowe.

Lwów, 13. kwietnia. Na targ przedwczorajszy przypędzono 170 sztuk bydła rzeźnego, mianowicie z Wybranówki 8 sztuk, z Rozdołu 7, z Krystianopola 10, z Kamionki 2 stada po 8 i 25 sztuk, z Szczerca 7, z Wielkich Mostów 5, ze Stryja 8, z Krzywczyc 40 a z Dawidowa 52 sztuk. Z tej liczby sprzedano — jak się dowiadujemy — na targu 151 sztuk na potrzeb miasta i płacono za woła, mogącego ważyć 310 ℔ mięsa i 34 ℔ łoju, 60 zł. 90c.; sztuka zaś, którą szacowano na 370 ℔ mięsa i 70 ℔ łoju, kosztowała 73zł. 50c.

Tarnopol, 6. kwietnia. Pomimo, że tutejsze jarmarki znacznie utraciły z dawnej swej sławy, jednak co do handlu na konie, nie można im odmówić wielkiego znaczenia, co nawet dowodzi także i tegoroczny jarmark w środopoście. W ogóle znajdowało się 736 koni. Z tych należało: 286 koni do rosyjskich handlarzy, którzy przebyli granicę jeszcze przed wydaniem zakazu wyprowadzania koni z Rosyi; 121 cugowych koni, właścicieli tutejszych stadnin i 331 koni roboczych zwyczajnej rasy. Najkorzystniej powiodło się handlarzom rosyjskim, gdyż 205 koni przedali po 150—200 złotych. Z cugowych koni pozbyto tylko 4 w drodze zamiany, 7 sztuk zaś handlarzom koni z Węgier, a z koni roboczych przedano tylko 86 koni. Rosyjskim handlarzom pozostało jeszcze 78 sztuk, które zamyślają przedać tutaj albo w Olchowcu.

Przyjechali do Lwowa.

Dnia 13. kwietna.

Hotel rosyjski: PP. Voigt Chrystyan Aug., c. k. profesor, z Krakowa.
Hotel angielski: Udrycki Adolf, z Wielkich mostów.
Hotel Kuhna: Falkowski Michał, z Głuchowa.
Do do domu prywatnego: Tomanek Paweł, z Smarzowa.

Wyjechali ze Lwowa.

Dnia 13. kwietnia.

PP. Bredt Filip Jakob, kr. pruski radca rządowy, do Tłumacza. Hr. Dzieduszycki Alexander, do Izydorówki. — Hr. Drohojewski Józef, do Balicy.— Feiner Karol, do Manajowa. — Grochowski Antoni, do Budynia. — Hr. Kicki Kajetan, do Polski. — Junga Adam, do Starego Mękisza.

Spostrzeżenia meteorologiczne we Lwowie.

Dnia 12. kwietnia.

Pora	Barometr w mierze parys. sprowadzony do 0° Reaum.	Stopień ciepła według Reaum.	Stan powietrza wilgotnego	Kierunek i siła wiatru		Stan atmosfery
7. god. zrana	320.27	+ 7.9°	92 8	południowy	sł.	pochmurno
2. god. po poł.	320 67	+ 12.0°	62.8	połud.-zach.	„	„
10. god. wiecz.	320 93	+ 7.5°	79.0	południowy	„	„

W nocy deszcz 0.··31.

T E A T R.

Dziś opera niem.: **„Norma."** Szósty występ panny *Tietjens*.
Jutro na scenie polskiej ostatnie przedstawienie przed świętami: **„Papiloty pana Benoit,"** operetka komiczna w jednym akcie z francuskiego, i **„Panna mężatka,"** komedya w 3 aktach Józefa Korzeniowskiego.

Telegrafowany wiedeński kurs papierów i weksli.

Dnia 13. kwietnia

1. Dług publiczny. *A. Państwa.* W walucie austryackiej po 5% za 100 zł. —.—. Z pożyczki narodo. po 5% za 100 złr. 75.60. Z roku 1851 serya B. po 5% za 100 zł. —.—. Z konwersyi kuponów po 5% za 100 zł. —. Metaliki po 5% za 100 zł. 69.60; po 4½% za 100 zł. —.—; po 4% za 100 zł. —.—. po 3% za 100 zł. —.—; po 2½% za 100 zł. —.—; po 1% za 100 zł. — —. Przeznaczone do loso.: z r. 1834 za 100 zł. —; z r. 1839 za 100 zł. 122.75 zł. z roku 1854 za 100 zł. —.—. — Losowane obligacye dawnego długu państwa: po 5% za 100 zł. —.—; po 4½% za 100 zł. — —; po 4% za 100 zł. —.—. Przeznaczone do losowania obligacye dawnego długu państwa w kraju uprocentowane: po 3% za 100 zł. — —; po 2½% za 100 zł. —.—; po 2¼% za 100 zł. — —; po 2% za 100 zł. — —; po 1¾% za 100 zł. — —. Przeznaczone do losowania obligacye dawnego długu państwa za granicą uprocentowane: po 5% za 100 zł — —: po 4½ za 100 zł. — —; po 4% za 100 zł. — —. *B. Krajów koronnych.* Obligacye indemnizacyjne: Niższej Austryi po 5% za 100 zł. —.—; Węgier 67.25; Banatu Temeskiego, Kroacyi i Sławonii 66.50; Galicyi 67 50; Bukowiny —.—; Siedmiogrodu 65 50; innych krajów koronnych —.—; z klauzulą losowania w roku 1869 —.—. Lombardo-weneckiej pożyczki z roku 1850 po 5% za 100 zł. —.

2. Akcye. Banku narodowego sztuka 845 —; instytutu kredytowego dla handlu i przemysłu 181.20; niższo-austr. towarzystwa eskomtowego —.—; półn. kolei Cesarza Ferdynanda za 1000 zł. 1642; towarzystwa kolei żelaznej państwa 237.—; zachod. kolei Cesarzowej Elżbiety po 200 zł. za 100 zł. (50%) wpłaty 99.—; połud.-półn.-niemieckiej kolei komunik. —.—; kolei Cisy po 200 złr. m. k. —.—; lomb.-weneck. kol. żelaz. —.—; wsch. kolei Cesarza Franciszka Józefa —.—; austr. towarzystwa żeglugi parowej na Dunaju po 500 złr. 419.—; Lloyda w Tryeście po 500 złr. —.—.

3. Listy zastawne. Banku narod. w mon. konw.: na 12 miesięcy po 5% za 100 zł. —.—; na 6 lat po 5% za 100 zł. —.—; na 10 lat po 5% za 100 zł. 90.25; przeznaczone do losowania po 5% za 100 zł. —.—; w walucie austryackiej: na 12 miesięcy po 5% za 100 zł. —.—; przeznaczone do losowania po 5% za 100 zł. —.—; galic. instyt. kred. po 4% za 100 zł. —.—.

4. Losy. Instytutu kredyt. dla handlu i przemysłu sztuka 93.50; towarzystwa żeglugi parowej na Dunaju —.—; pożyczka miasta Tryestu za 100 zł. —.

Kurs wexlowy. Na 3. miesiące. Amsterdam za 100 holenderskich florenów —.—. Augsburg za 100 zł. połudn. niemieck. waluty 96.60. Berlin za 100 talarów —.—. Wrocław za 100 talar. —.—. Frankfurt n. M. za 100 zł połudn. niemieck. waluty 97.—. Genua za 100 lirów piemonckich —.—. Hamburg za 100 marko banko 85 50. Lipsk za 100 talarów —.—. Liwurna za 100 lirów toskańskich —.—. Londyn za 10 funtów szterl. 113.30. Lugdun za 100 franków —.—. Medyolan za 100 zł. waluty austryack. 111.80. Marsylia za 100 frank. 45.30. Paryż za 100 fr. 45 30. Praga za 100 zł. wal. austr. —.—. Tryest za 100 zł. wal. austr. —.—. Wenecya za 100 zł. wal. austr. 111 50.

Na 31 dni. Bukareszt za 100 piastrów wołoskich —.—. Konstantynopol za 100 piastrów tureckich —.—. Wexlowe dyskonto banku narod. 5% —. procent od zaliczek banku narodowego na papiery publiczne 5% —.

Kurs złota. Dukaty ces. mennicze 5.35, dukaty ces. pełnej wagi 5.31, korony 15.65. półkorony —.—.

Kurs lwowski.

Dnia 13 kwietnia.

		gotówka zł.	gotówka c.	towarem zł.	towarem c.
Dukat holenderski	wal. austr.	5	20	5	30
Dukat cesarski	„ „	5	25	5	36
Półimperyał zł. rosyjski	„ „	8	90	9	12
Rubel srebrny rosyjski	„ „	1	70	1	75
Talar pruski	„ „	1	66	1	68
Polski kurant i pięciozłotówka	„ „	—	—	—	—
Galicyj. listy zastawne za 100 złr.	bez kuponów	79	65	80	50
Galicyjskie obligacye indemnizacyjne	bez kuponów	68	—	69	25
Pożyczka 5% narodowa	bez kuponów	74	20	75	50

Kurs giełdy wiédeńskiej

Dnia 11. kwietnia.

Dług publiczny.

A. Państwa.	pien.	towar
W austr. wal. po 5% za 100 zł.	65.—	65 50
Z pożyczki narodow. po 5% za 100 zł.	73.50	73 60
Z roku 1851, ser. B. po 5% za 100 „	—.—	—.—
Metaliki po 5% za 100 zł.	67.—	67.50
dtto. „ 4½% za 100 zł.	59.—	60.—
Przeznacz. do wylos. z r. 1834 za 100 zł.	270.—	280.—
„ 1839 „ 100 „	119.—	119.50
„ 1854 „ 100 „	102.—	102.50
Renty Como po 42 lir. austr.	14.25	14.50

B. Krajów koronnych

Obligacye indemn. po 5% za 100 zł.	pien.	towar
Niższej Austryi	—.—	90.—
Węgier	65.50	67.—
Banatu Temeskiego, Kroacyi i Slawonii	65.—	66.50
Galicyi	66.—	67.—
Bukowiny	64.—	65.—
Siedmiogrodu	64.—	65.—
innych krajów koronnych	84.—	94.—
Z klauzulą losowania w r. 1867	—.—	—.—

Akcye.

	pien.	towar.
Banku narodowego sztuka	800.—	805.—
Instytutu kredytowego dla handlu i przemysłu po 200 zł. wal. austr	174.—	174.20
Niższo-austr. towarzystwa eskomt. po 500 zł. mon. konw.	500.—	505.—
Północnej kolei Cesarza Ferdynanda po 1000 zł. mon. kon.	1582 —	1584
Towarzystwa kolei żelaznej państwa po 200 zł. mon. konw. czyli 500 fr.	229.30	229 40
Kolei Cesarzowej Elżbiety po 200 zł. mon. kon. za 100 zł. (5%) wpłaty	96.—	98 —
Połud.-półn.-niemieckiej kolei komunikacyjnej po 200 zł. m. k.	135.—	136.—
Kolei Cisy po 200 zł. m. k. po 100 zł. (50%) wpłaty	105.—	105.—
Lomb.-weneckiej kolei żelaznej po 570 lir. austr. czyli 192 zł. m. k. z 76 zł. 48 kr. (40%) wpłaty	87.—	88.—
Wsch. kolei Cesarza Franciszka Józefa po 200 zł. czyli 500 frank. z 60 zł. (30%) wpłaty	64.—	65.—
Austr. towarz. żegl. par. po 500 zł. m. k.	405.—	407.—
Lloyda austr. w Tryeście po 500 „ „	—.—	230.—

Listy zastawne.

		pien.	towar.
Banku narodowego w mon. kon.	6letnie po 5% za 100 zł.	—.—	94.—
	10 „ „ 5% „ 100 „	—.—	89.—
	przeznaczone do losowania po 100 zł.	80.—	81.—
Banku narodowego w wal. austr.	na 12 miesięcy 5% za 100 zł.	—.—	99.—
	przeznaczone do losowan. po 5% za 100 zł.	77.50	78 —

Losy.

	pien.	towar.
Instyt. kredyt. dla handlu i przemysłu po 100 zł. waluty austr. za sztukę	90.—	90.50
Towarz. żeglugi parowej na Dunaju po 100 zł. mon. kon.	100.	101.—
Esterhazego 40 zł. m. k.	71.—	72.—
Salma 40 „ „	37.50	38.—
Palfiego 40 „ „	34.—	34.50
Clarego 40 „ „	37.—	37.50
St. Genois 40 „ „	34.—	34.50
Windischgrätza 20 „ „	21.50	22.—
Waldsteina 20 „ „	23.50	24.—
Keglevicha 10 „ „	15.75	16.25

Na 3 miesiące.

	pien.	towar.
Augsburg za 100 zł. połud.-niemieckiej waluty 5%	100.50	101.—
Frankfurt n. M., za 100 zł. połudn.-niemieckiej waluty	100.50	101.—
Hamburg za 100 marko banko 2¾%	89.—	89.50
Londyn za 100 funtów szterl. 3%	117 50	117 80
Paryż, za 100 franków 3%	47.20	47 50

Kurs złota.

	pien. zł.	pien. cen.	towar. zł.	towar. cen.
Dukaty ces. mennicze	5 zł.	60 cen.	— zł.	— cen.
Korona	15 „	95 „	16 „	— „
Napoleondor	9 „	59 „	9 „	52 „
Rosyjski imperyał	9 „	70 „	9 „	72 „

KRONIKA.

(Nieszczęsny wypadek.) W kniei Zieleniecklej, należącej do państwa Nadwórny w obwodzie stanisławowskim zabiło obalone drzewo na dniu 30. z. m. kameralnego robotnika Karola L. rodem z Królestwa Pruskiego.

(Stowarzyszenia wstrzemięźliwości w Rosyi.) Coraz bardziej rozkrzewiają się w całej Rosyi stowarzyszenia wstrzemięźliwości. Popęd do tych usiłowań wyszedł wprawdzie z zachodnich prowincyi polskich, lecz włościanie rosyjscy pojąwszy tego znaczenie stanęli samodzielnie i wystąpili po raz pierwszy na widownię dziejową jako lud zmyślny i sam o sobie stanowiący, a to właśnie w tej chwili, kiedy pomysł uwłaszczenia ludności wiejskiej dąży jawnie do zabezpieczenia przyszłego jej bytu. Niektóre dzienniki ogłaszają i rozsyłają formularze i rotę ślubowania dla włościan, a w gminach postanowiono starszyznę dla nadzoru w tym względzie. Zapisać tu należy wiadomość, że cztery gminy należące do klucza nikolskiego ślubowało jak najuroczyściej wstrzymać się przez cały jeden rok od wódki. Ktoby niedotrzymał tego ślubowania karany być ma 5 rublami srebrem i 25 plagami, lecz od tej chłosty może się okupić złożeniem 25 kopijek od każdej plagi; 4 rubli z tych pięciu przeznaczone są na fundusz dobroczynny, a 1 przypada denuncyantowi. Ktoby niedoniósł o takiem wiadomem mu przekroczeniu, ten równie musi zapłacić karę 1go rubla sr. Ukarany traci oraz i prawo głosowania w gminie przez ciąg całego roku. Starszyznie wolno grabić przestępcę, gdyby kary pieniężnej dobrowolnie nie złożył. Przed upływem roku nie wolno zmieniać statutów tego stowarzyszenia.

(Przyswojenie we Francyi alpaków i wikunów.) W lasku bulońskim pod Paryżem przyswoić chcą teraz dwadzieścia alpaków i dziesięć wikunów, które towarzystwo zoologiczne sprowadzi z krajów gorących. „Monitor" donosi przytem, że Cesarz kazał osobno dla swego zwierzyńca sprowadzić małą trzodkę tych zwierząt, a za tym przykładem poszedł także i baron Rothschild.

Główny Redaktor *M. Szrzeniawa Sartyni.*

Z c. k. galic. drukarni rządowej